

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.004.04.2016

P/16/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków

T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44

lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/045 - Ochrona jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Andrzej Trybowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/6/2016 z dnia 7 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olkuszu, Aleja 1000-lecia 13A, 32-300 Olkusz (PSSE)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agata Knapik, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarno-Epidemiologiczny w Olkuszu (PPIS) (dowód: akta kontroli str. 247)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

PSSE gromadziła dane o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach monitoringu jakości wody, stosownie do wymogów określonych w rozporządzeniach Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi² w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców powiatu olkuskiego. W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydawane były opinie sanitarne do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmian, przedkładanych przez gminy powiatu olkuskiego.

PSSE monitorowała jakość wody podawanej do sieci wodociągowych, a próbki wody pobierano oraz przekazywano do laboratorium w sposób zgodny z ustalonymi harmonogramami. Na ujęciach nie pobierano jednak próbek wody, która poddawana była procesom uzdatniania, a tym samym zaniedbano ocenę skuteczności uzdatniania oraz ocenę wymagań jakości wody poddawanej procesom uzdatniania.

Działania podjęte przez PPIS w sytuacji znacznego zanieczyszczenia bakteriologicznego wodociągu w Olkuszu były prawidłowe, z tym jednak zastrzeżeniem, że w decyzji z 8 lutego 2016 r. nie nakazano zamknięcia wodociągu.

W latach 2013-2015 PSSE informowała konsumentów i organy samorządu terytorialnego o jakości wody przeznaczonej do spożycia, jednak nie wywiązano się z obowiązku sporządzania i przekazywania informacji okresowych dla poszczególnych gmin z wymaganą częstotliwością, a także nie zawarto niektórych danych wymaganych dla informacji obszarowych dla powiatu olkuskiego. Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi, dostarczana przez przedsiębiorstwa wodociągowe i z wodociągów zakładowych oraz lokalnych na terenie powiatu olkuskiego, w kontrolowanym okresie spełniała wymogi jakościowe, poza incydentalnym zanieczyszczeniem Stacji Uzdatniania Wody w Olkuszu oraz sieci rozprowadzającej wodę z tej Stacji.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. Nr 61, poz. 417 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 1989), zwane dalej rozporządzeniami Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ustalone w Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. zanieczyszczenia bakteriologiczne wody w ujęciach uzasadniają konieczność zwrócenia uwagi na potrzebę racjonalizacji gospodarki ściekowej na terenie powiatu olkuskiego. Niekorzystne uwarunkowania hydrogeologiczne, niski odsetek przyłączonych gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnych, przy równoczesnym ujawnianiu odbioru tylko od 30% do 40% ścieków komunalnych z tzw. bezodpływowych szamb, uzasadniają wskazywanie gminom zagrożeń z tego tytułu dla właściwej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczącego ujęć i stref ochronnych

Opis stanu faktycznego

1. PPIS sprawował w latach 2013-2016 (do końca marca) nadzór sanitarny nad siecią wodociagową o łącznej długości 936,43 km, zaopatrującą 99,9% mieszkańców powiatu olkuskiego. PSSE posiadał wykazy przedsiębiorstw wodociagowych i urządzeń wodociagowych funkcjonujących w latach 2013-2016, których prowadzenie w ramach monitoringu jakości wody do spożycia przez ludzi było wymagane na podstawie obowiązujących w tym okresie rozporządzeń Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W wykazach przedsiębiorstw wodociagowych w ramach Systemu Monitoringu Jakości Sanitarnej Wody WODA EXCEL, wyszczególniono trzy funkcjonujące w latach 2013-2016 przedsiębiorstwa wodociagowe³. Wszystkie wodociagi w powiecie olkuskim zasilane były wyłącznie z ujęć podziemnych, w tym w 2013 r. 30 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a także 14 wodociągów lokalnych lub zakładowych, a w pozostałych latach okresu objętego kontrolą odpowiednio 29 wodociągów zbiorowego w zaopatrzenia w wodę i 13 wodociągów lokalnych i zakładowych.

Na terenie powiatu olkuskiego w latach 2013-2014 występowały 43 strefy zaopatrzenia ludności w wodę. Ich liczba zmniejszyła się do 39 stref w związku z wyłączeniem w 2015 r. z eksploatacji czterech ujęć wody oraz włączeniem zasilanych z nich wodociągów do innych, poprzednio działających stref zaopatrzenia. W marcu 2016 r. ponownie uruchomione zostało jedno ujęcie i liczba stref zaopatrzenia wzrosła do 40.

Dane dotyczące: punktów pobierania prób wody do badań, liczby zaopatrywanej ludności w strefach zaopatrywania, likwidacji ujęć, przełączenia zasilania stref do innych ujęć w przypadkach zawieszenia eksploatacji ujęć lub ich likwidacji w latach 2013-2016 były bieżąco aktualizowane przez pracowników PSSE w systemie WODA EXCEL. Liczby ujęć wykazanych w tym systemie były zgodne z liczbami urządzeń dostarczających wodę wykazanych w sprawozdaniach MZ-46 z działalności w zakresie higieny komunalnej za lata 2013-2015.

Na terenie powiatu olkuskiego funkcjonowała ponadto jedna studnia publiczna, z której w 2013 r. korzystało około 100 osób, a w latach 2014 i 2015 około 20 osób.

PPIS nie gromadził danych o liczbie studni indywidualnych na terenie powiatu olkuskiego, w tym nie wykazywał ich w pliku „rejestr studni indywidualnych” znajdującym się w systemie WODA EXCEL.

(dowód: akta kontroli str. 6-36)

Kierownik Sekcji Nadzoru Higieny Komunalnej PSSE wyjaśniła, że dane o studniach indywidualnych nie były wprowadzane do rejestru, mimo iż prowadzenie tego rejestru było przewidziane w wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, to nie było przez niego wymagane. Stacja nie posiadała danych w tym zakresie, ani nie ustalono procedury ich pozyskiwania. Prowadzenie takich rejestrów nie było także wymagane na podstawie obowiązujących przepisów. Zaopatrywanie gospodarstw domowych w wodę do spożycia ze studni indywidualnych w powiecie olkuskim było zjawiskiem marginalnym, ponieważ ponad 99,9% ludzi zaopatrywanych było z sieci wodociagowych.

³ W rejestrze przedsiębiorstw wodociagowych wykazane były:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu,
- Wolbromski Zakład Wodociągów, Kanalizacji, Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wolbromiu,
- Wodociagi i Kanalizacja Trzyciąż Sp. z o.o.

(dowód: akta kontroli str. 35)

2. Realizując obowiązki w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2013-2016 (do końca marca) PPIS przeprowadził 23 postępowania w sprawie wydania ocen sanitarnych projektów dokumentów planistycznych lub zmian w obowiązujących dokumentach. Dwa z tych postępowań dotyczyły terenów wymagających ochrony ujęć wód podziemnych, eksploatowanych w powiecie olkuskim. Wydane w ich wyniku pozytywne oceny sanitarne PPIS⁴ nie zawierały uwag wskazujących na konieczność zmian w przedłożonych projektach zmian miejscowych planów zagospodarowania. Ustalono bowiem w nich zasady ochrony i środowiska, w których wyszczególniono zakazy i nakazy zapewniające zminimalizowanie zagrożeń dla czystości zasobów wodnych, co potwierdziły załączone do akt prognozy oddziaływania na środowisko tych projektów. Ponadto w latach 2013-2016 (do końca marca) PPIS zaopiniował 16 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, z których żadna nie była negatywna.

(dowód: akta kontroli str. 236-245)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Prowadzenie monitoringu jakości wody ujmowanej oraz podawanej do sieci wodociągowej i jego wyniki

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2013-2015 PPIS sprawował nadzór nad wykonywaniem przez przedsiębiorstwa wodociągowe kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi poprzez:

- zatwierdzanie systemu jakości badań poboru wody do spożycia oraz jakości badań wykonywanych przez laboratoria,
- uzgadnianie harmonogramów pobierania próbek wody do badań jej jakości.

PPIS wydawał corocznie decyzje zatwierdzające system jakości w Laboratorium Badania Wody i Ścieków Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu (PWIK w Olkuszu). Zakres badań zatwierdzonych do wykonania przez PWIK w Olkuszu obejmował badanie wszystkich parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody, których wykonanie w ramach monitoringu kontrolnego wymagane było na podstawie § 4 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także części parametrów, których oznaczenie w ramach monitoringu przeglądowego było wymagane na podstawie § 12 ust. 3 ww. rozporządzenia. Część badań jakości wody przeznaczonej do spożycia w przedsiębiorstwach wodociągowych powiatu olkuskiego była wykonywana w tym okresie przez dwa inne laboratoria⁵, które ujęte były w jednym z wykazów systemu EXCEL WODA, jako posiadające zatwierdzenia powiatowych inspektorów nadzoru sanitarnego właściwych dla terenu siedziby tych laboratoriów. Wykazy te nie zawierały danych, wskazujących czy laboratoria wykonują badania w zakresie wymaganym dla monitoringu kontrolnego, czy przeglądowego. Decyzje zawierające zatwierdzenia badań wykonywanych przez te laboratoria opublikowane były na ich stronach internetowych i obejmowały oznaczenie wszystkich parametrów wymaganych na podstawie § 12 ust. 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. do wykonania w ramach monitoringu przeglądowego. Na stronie internetowej Głównego Instytutu Górnictwa opublikowana została także decyzja PPIS w Katowicach z 20 stycznia 2016 r., zatwierdzająca Zespół Laboratoriów Badawczych

⁴ Opinie sanitarne dotyczyły projektu zmian miejscowych planu zagospodarowania wraz z prognozami ich oddziaływania na środowisko, w tym opinia sanitarna z 4 maja 2015 r. (znak PSSE.NNZ.512/5/15) – zmian mpzp dla obszaru „Podlesie Rabsztyńskie – Troks – Braciejówka, oraz opinia sanitarna z 5 kwietnia 2016 r. (znak PSSE.NNZ.512/3/16) – zmian mpzp dla części gminy Bolesław, obejmującej miejscowości Bolesław, Laski, Kolonia i Hutki.

⁵ Laboratoria spoza terenu powiatu olkuskiego wykonujące badania jakości wody w przedsiębiorstwach wodociągowych nadzorowanych przez PPIS to:

- SGS EKO PROJEKT Sp. z o.o. w Pszczynie, wykonujących w 2013 r. część badań dla przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Trzyciąż i w 2014 r. dla Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu,
- OBKS Katowice, wykonującego w 2015 r. badania dla Wolbromskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji.

i Wzorcujących Głównego Instytutu Górniczego Śląskiego - Centrum Radiometrii Środowiskowej w Katowicach do wykonywania badań w zakresie oznaczeń normatywnych pierwiastków promieniotwórczych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Laboratorium to wykonało 5 kwietnia 2016 r. badania próbek wody pobranej przez PWiK w Olkuszu.

(dowód: akta kontroli str. 33, 46-64, 67, 229-235 i 267-269)

PPIS uzgadniał harmonogramy pobierania w latach 2013-2016 próbek wody do badań kontrolnych i przeglądowych przez wszystkie trzy przedsiębiorstwa wodociągowe z terenu powiatu olkuskiego. Dokonanie tych uzgodnień było dokumentowane jedynie w formie odrębnych adnotacji kierownika Sekcji Nadzoru Higieny Komunalnej PSSE, zamieszczonych w pismach przewodnich trzech przedsiębiorstw wodociągowych działających na terenie powiatu olkuskiego, za którymi harmonogramy pobierania próbek wody do badań jej jakości w latach 2013-2016 przesłano PPIS.

(dowód: akta kontroli str. 65-81)

PPIS wyjaśniła, że wspólnie z kierownikiem Sekcji Nadzoru Higieny Komunalnej corocznie dokonuje analizy harmonogramów pobierania próbek wody do badań wykonywanych przez trzy przedsiębiorstwa wodociągowe z terenu powiatu olkuskiego w ramach sprawowanej przez te przedsiębiorstwa kontroli wewnętrznej. Przekazuje swoje stanowisko w tym zakresie kierownikowi tej sekcji, a informacje o dokonanych uzgodnieniach są przekazywane telefonicznie przedsiębiorstwom wodociągowym i dokumentowane adnotacjami służbowymi. Pisemnych powiadomień o uzgodnieniu harmonogramów nie sporządzano, ponieważ nie było to wymagane przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia. Ponadto wszystkie harmonogramy uzgodniono bez uwag.

(dowód: akta kontroli str. 85 i 86)

Uzgodnione harmonogramy trzech przedsiębiorstw wodociągowych w powiecie olkuskim przewidywały częstotliwość poboru próbek do badań zgodną z wymaganymi określonymi w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r., z wyjątkiem czterech studni rezerwowych o wydajnościach nie większych niż 100 m³ wody na godzinę, tj.:

- trzech studni Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Olkuszu na lata 2013-2015, w których zaplanowano pobór po jednej próbce wody rocznie do badań kontrolnych,
- studni w strefie wodociągu Wolbrom Leśna Wolbromskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji na 2016 r. dla której zaplanowano pobranie po jednej próbce do badania przeglądowego i badania kontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 65-66, 152-153, 272-294)

PPIS w złożonym wyjaśnieniu oświadczyła, iż w przypadku podjęcia informacji o planowym uruchomieniu tych ujęć zobowiąże przedsiębiorstwa wodociągowe do dokonania korekty harmonogramu badań wody z tych ujęć i dostosowaniu częstotliwości badań do wymagań.

(dowód: akta kontroli str. 85-89)

W żadnym z uzgodnionych przez PPIS harmonogramów poboru prób wody do badań z wodociągów trzech przedsiębiorstw wodociągowych z terenu powiatu olkuskiego (kontrolowano po jednym harmonogramie w każdym z lat 2013-2015), w tym szczególnie w ujęciu SUW w Olkuszu, nie wyszczególniono punktów poboru w ujęciach wody w miejscach pozwalających na ocenę skuteczności procesu uzdatniania wody oraz oddzielnych punktów w miejscach jej wprowadzania wody do sieci wodociągowej, tj. w miejscach wyszczególnionych odpowiednio w § 4 pkt 5 oraz § 5 pkt 6 cytowanych poprzednio rozporządzeń Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

(dowód: akta kontroli str. 66, 272-294)

Do 25 maja 2016 r., tj. do czasu zakończenia niniejszej kontroli, wyniki badań promieniotwórczości wody przeznaczonej do spożycia przekazało PSSE jedynie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu (PWiK). W dniu 5 kwietnia 2016 r. PSSE otrzymało sprawozdanie Zespołu Laboratoriów Badawczych i Wzorcujących Głównego Instytutu Górniczego w Katowicach z badania próbki wody do spożycia, przesłanej

przez PWiK, w zakresie poziomu trytu i radonu, tj. dwóch spośród czterech parametrów (pozostałe parametry dotyczyły dwóch izotopów radu), których oznaczenie w ramach pierwszego badania wstępnego monitoringu jest wymagane na podstawie § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

(dowód: akta kontroli str. 267)

PPIS wyjaśniła, że uzgodniła harmonogramy poboru przez przedsiębiorstwa wodociągowe próbek do badań wody, w których nie zaplanowano badań wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych, ponieważ harmonogramy te zostały przedłożone do zatwierdzenia przed dniem wejścia rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r., a ponadto termin wykonania wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych upływa dopiero 28 listopada 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 270)

2. Badania jakości wody do spożycia przez ludzi wykonywane były także w próbkach pobieranych przez pracowników PSSE. Liczba tych próbek ustalana była w harmonogramach uzgadnianych z Małopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. W latach 2013 i 2014 pracownicy PSSE pobrali mniejsze liczby próbek wody do badań kontrolnych niż ustalono w harmonogramach (odpowiednio 132 próbki w 2013 r., tj. o 10 mniej niż zaplanowano i 150 próbek w 2014 r., tj. o 7 mniej niż zaplanowano), bowiem w tym okresie wyłączono z eksploatacji niektóre ujęcia.

W latach 2013-2015 PSSE nie pobierał próbek wody do badań z ujęć wody i miejsc jej wprowadzania do sieci wodociągów trzech przedsiębiorstw wodociągowych, tj. z dwóch spośród czterech miejsc obszaru zaopatrzenia w wodę dostarczaną z wodociągów, wymienionych § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. Pobieranie przez PSSE próbek wody z ujęć i miejsc jej wprowadzania do sieci zaplanowane i wykonane zostało jedynie w części wodociągów lokalnych i zakładowych, tj. w siedmiu spośród 13 wodociągów na terenie powiatu olkuskiego w 2013 r. i 12 czynnych wodociągów w latach 2014-2015.

(dowód: akta kontroli str. 151-175)

3. Analiza harmonogramów poboru przez pracowników PSSE próbek wody do badań dwóch wybranych do niniejszej kontroli wodociągów wykazała, że z wodociągu:

- a) PKP byłego Ośrodka Wczasów Wagonowych w Jaroszowcu, tłoczącego 2 m³ wody na dobę, w latach 2013-2015 zaplanowano pobór próbek do badań kontrolnych i przeglądowych z częstotliwością analogiczną jak w tabeli, stanowiącej załącznik nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. dla ujęć produkujących nie więcej niż 100 m³ na dobę;
- b) Huty Szkła Saint Gobain Glass Polska w Jaroszowcu, tłoczącego 160 m³ wody na dobę, zaplanowano pobór czterech próbek w każdym z lat okresu od 2013-2015, w tym trzech próbek do badań kontrolnych i po jednej do badań przeglądowych. Częstotliwość poborów przez pracowników PSSE próbek wody z tego wodociągu była mniejsza o jeden pobór do badania kontrolnego od częstotliwości określonej dla przedsiębiorstwa wodociągowego w załączniku nr 6 do ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia⁶.

Liczby próbek pobranych do badań z tych sieci w latach 2013-2015, a także terminy poborów były zgodne z zaplanowanymi.

(dowód: akta kontroli str. 152-153)

PPIS wyjaśniła, że częstotliwość poboru próbek przez PSSE wynikała z ograniczeń związanych z budżetem zadaniowym. Stwierdziła także, iż wodociąg Huty Szkła nie zaopatrywał stałych mieszkańców i tylko około 25% jego produkcji przeznaczane było na cele socjalno-bytowe załogi. Oceniając ryzyko zdrowotne PPIS brała pod uwagę wyniki jakości wody w latach poprzednich.

(dowód: akta kontroli str. 179-180 i 188)

⁶ Częstotliwość dla ujęć dla ujęć produkujących lub rozprowadzających od 100 m³ na dobę do 1 000 m³ na dobę.

4. W wyniku badań próbek pobieranych przez pracowników PSSE w latach 2013-2016 (do 31 marca) stwierdzone zostały dwa przypadki przekroczeń dopuszczalnych parametrów jakości wody, tj.:

- w 2013 r. w ujęciu wody stacji kolejowej PKP w Jaroszewcu badanie laboratoryjne wykazało przekroczenie dopuszczalnej mętności wody,
- w 2014 r. w ujęciu Zimnodół Ubojni Drobiu badania wykazały przekroczenie mętności wody, sumy chloranów i chlorynów oraz glinu.

(dowód: akta kontroli str. 176)

Kontrola wewnętrzna trzech przedsiębiorstw wodociągowych w powiecie olkuskim ujawniła wystąpienie w tym okresie 17 przypadków zanieczyszczeń wody w 10 ujęciach, z których tylko w jednym przypadku (zanieczyszczenie 7 lutego 2016 r. ujęcia SUW Olkusz) stopień zanieczyszczeń wymagał wszczęcia przez PPIS postępowania w sprawie warunków sanitarnych i wydania decyzji o braku przydatności wody do spożycia. W pozostałych 16 przypadkach stwierdzono pojedyncze przekroczenia dopuszczalnych liczb mikroorganizmów (pojedyncze kolonie bakterii grupy coli, *Escherichia coli* i enterokoków), lub przekroczenia dopuszczalnych stężeń azotanów (w ujęciu Troks) i manganu (w ujęciu Góry Bydlińskie). Badania próbek wody pobieranych przez pracowników PSSE z sieci wodociągowych wykazały:

- w 2013 r. łącznie 28 przekroczeń 7 parametrów,
- w 2014 łącznie 21 przekroczeń 4 parametrów
- w 2015 r. łącznie 11 przekroczeń 3 parametrów,
- w I kwartale 2016 r. 4 przekroczenia 2 parametrów.

(dowód: akta kontroli str. 91-100 i 194)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) PPIS uzgadniał harmonogramy poboru prób wody do badań przez trzy przedsiębiorstwa wodociągowe z terenu powiatu olkuskiego, w których nie wyszczególniono punktów poboru w ujęciach wody w miejscach pozwalających na ocenę skuteczności procesu uzdatniania wody, oraz oddzielnych punktów w miejscach jej wprowadzania do sieci wodociągowej, tj. w miejscach wyszczególnionych odpowiednio w § 4 pkt 5 oraz § 5 pkt 6 cytowanych poprzednio rozporządzeń Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPIS w wyjaśnieniach stwierdziła m.in., że w większości ujęć nie były stosowane procesy uzdatniania wody czerpanej ze studni głębinowych, stąd woda ujmowana była jednocześnie wodą wprowadzaną do sieci. W przypadku SUW Olkusz próbki pobierane były w miejscu wprowadzania wody do sieci wodociągowej po jej uzdatnieniu, co pozwalało zarówno na ocenę jakości uzdatnienia wody, jak i jakości wody wprowadzonej do sieci. Harmonogramy poboru próbek wody trzech przedsiębiorstw wodociągowych, nie wyszczególniające liczb poborów próbek wody ujmowanej i oddzielnie liczb próbek wody wprowadzanej do sieci wodociągowych, PPIS uzgadniała, ponieważ zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 r. posiadała kompetencje do orzekania jedynie o przydatności wody do spożycia przez ludzi, a nie wody ujmowanej przed jej uzdatnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 85-89 i 270)

2) PPIS nie ujmował w harmonogramach poboru przez pracowników PSSE próbek wody, a także w latach 2013-2015 nie pobierał próbek w ujęciach i w miejscach jej wprowadzania do sieci z tych ujęć, z których woda podlegała procesom uzdatniania. Nie zapewniono tym samym wykonywania monitoringu jakości wody na podstawie próbek pobieranych przez PSSE z części miejsc, z których próbki powinny być pobierane zgodnie § 8 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 r., mimo że przepis ten zobowiązywał do równomiernego rozmieszczenia miejsc pobierania na całym obszarze zaopatrzenia w wodę.

Ograniczenie ustalania poboru próbek wody z wodociągów publicznych wyłącznie w punktach zlokalizowanych w sieci wodociągowej i u odbiorców spowodowane było - wg

wyjaśnień PPIS - pozyskiwaniem od przedsiębiorstw wodociagowych wyników badań próbek z ujęć i miejsc wprowadzania wody do sieci wodociagowej, pobieranych z częstotliwością nie mniejszą niż wymagana na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia. PPIS wskazała także w wyjaśnieniach, że wyniki te są elementem prowadzonego monitoringu jakości wody.

(dowód: akta kontroli str. 270)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że stosownie do art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁷ PPIS jest zobowiązany do sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego, w tym także nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących jakości wody pitnej przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 r. ocena przydatności wody powinna być przeprowadzana przez przedsiębiorstwa wodociagowo-kanalizacyjne na podstawie próbek pobranych w miejscach wyszczególnionych w pkt 5 tego przepisu, tj. w miejscach pozwalających na ocenę skuteczności procesu uzdatniania. Jednocześnie należy zaznaczyć, że przytoczone rozporządzenie nie zawierało przepisów dopuszczających możliwość ograniczenia zakresu kontroli wewnętrznej, prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociagowo-kanalizacyjne.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Działania w celu poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu
faktycznego

W latach 2013-2016 (do końca marca) na terenie powiatu olkuskiego wystąpiło jedno znaczne przekroczenie dopuszczalnych parametrów jakości wody. Badania próbki wody pobranej 7 lutego 2016 r. przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Olkuszu (PWiK Olkusz) z ujęcia SUW w Olkuszu wykazały wystąpienie 81,6 jkt enterokoków w 100ml wody, 72 jkt bakterii grupy coli w 100ml i 72 jkt bakterii E. coli w 100ml wody. Po uzyskaniu 8 lutego 2016 r. informacji o takim przekroczeniu parametrów wody PPIS podjęła następujące działania:

- 1) wydał 8 lutego 2016 r. decyzję w sprawie stwierdzenia braku przydatności wody do spożycia w wodociągu publicznym SUW Olkusz,
- 2) wszczął 8 lutego 2016 r. postępowanie w sprawie warunków sanitarnych w wodociągu publicznym SUW Olkusz, a następnie wydał decyzję z 17 lutego 2016 r. nakazującą PWiK w Olkuszu:
 - natychmiastowe stosowanie skutecznego sposobu dezynfekcji wody wprowadzanej do sieci wodociagowej wodociągu publicznego SUW Olkusz,
 - przedłożenie do 29 lutego 2016 r. programu działań zapobiegawczych, mającego na celu wyeliminowanie ryzyka wystąpienia zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody w sieci dystrybucyjnej wodociągu publicznego SUW Olkusz.

PWiK w Olkuszu przedłożył PPIS informacje z 2 marca 2016 r. i 8 marca 2016 r., zawierające program działań zapobiegawczych, polegających na wykonywaniu analiz kontrolnych w zakresie bakteriologii próbek wody uzdatnionej z częstotliwością co 4 godz. i chlorowaniu gazowym w SUW Olkusz, które wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa mikrobiologicznego produkowanej wody, a także o wystąpieniu do przedstawicieli czterech miast i gmin o ścisłą kontrolę gospodarki ściekowej. Informację o podjęciu działań wyjaśniających przyczynę pogorszenia się jakości wody surowej podanej do stacji uzdatniania wody PWiK Olkusz przesłało PSSE jeszcze przed wydaniem cytowanej poprzednio decyzji z 17 lutego 2016 r. Działania te obejmowały m. in. powołanie wspólnie z właścicielem ujęcia podziemnego, zasilającego SUW Olkusz, tj. Zakładami Górniczo-Hutniczymi „Bolesław”, zespołu eksperckiego celem dokonania kontroli stanu faktycznego. W PSSE brak było informacji o wynikach prac tego zespołu. W aktach PSSE znajdowała się jedynie kopia komunikatu z 22 lutego 2016 r., podpisanego przez Starostę Olkuskiego, Burmistrza Olkusza i wójtów dwóch gmin, informującego o wynikach kontroli dokonanej przez zespół złożony m.in. z przedstawicieli gmin Olkusz, Bukowno, Bolesław i Klucze, w którym zwracali się oni do mieszkańców powiatu olkuskiego o systematyczne opróżnianie

⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1412

szamb przydomowych, niedopuszczanie do ich przepelnienia i sprawdzenie ich szczelności, a także o reagowanie na przypadki nielegalnego zrzutu ścieków do gruntu. Wynikało to z ustalenia przez ww. zespół dużego prawdopodobieństwa przenikania ścieków do wód.

PSSE dokonywał także weryfikacji skuteczności działań naprawczych realizowanych przez PWIK, tj. wyników z poboru:

- dwóch próbek wody z SUW i osmiu z sieci wodociągowej w dniach 8 i 9 lutego 2016 r.
- czterech próbek wody z sieci wodociągowej w dniu 10 lutego 2016 r.,
- osmiu z sieci wodociągowej 11 lutego 2016 r.,
- dwóch próbek wody z SUW podawanej do sieci w dniu 15 i 16 lutego 2016 r.

W pozostałych 16 przypadkach stwierdzenia przez kontrolę wewnętrzną przedsiębiorstw wodociągowych przekroczeń dopuszczalnych parametrów jakości wody w latach 2013-2016 (do 30 marca) PPIS nie podjął działań określonych w § 14 ust. 1 pkt 2-4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r.⁸, tylko zaakceptował zgłoszone przez przedsiębiorstwa wodociągowe niezwłocznie podjęte skuteczne działania naprawcze.

(dowód: akta kontroli str. 93-100)

PPIS wyjaśniła, że w każdym przypadku pozyskania informacji o stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnych norm jakości wody dokonywała analizy ryzyka zdrowotnego dla konsumentów. Przekroczenia te w 16 przypadkach miały charakter incydentalny, dotyczyły wyłącznie pojedynczych próbek i wykazywały niski stopień zanieczyszczenia. Podjęcie działań naprawczych przez przedsiębiorstwa wodociągowe przyniosło natychmiastowe efekty w zakresie poprawy jakości wody.

(dowód: akta kontroli str.179-182)

W decyzji z 8 lutego 2016 r. w sprawie stwierdzenia braku przydatności wody do spożycia w wodociągu publicznym SUW Olkusz PPIS nakazał:

- podjąć natychmiastowe działania naprawcze, zmierzające do doprowadzenia jakości wody do wymagań norm parametrów czystości mikrobiologicznej,
 - powiadomić odbiorców o braku przydatności wody do spożycia do czasu uzyskania pozytywnych wyników badania wody z sieci tego wodociągu,
 - do czasu wykonania skutecznych działań naprawczych zapewnić odbiorcom wodę przydatną do spożycia przez ludzi oraz powiadomić ich o punktach jej poboru,
- a także powiadomić PPIS o wykonaniu działań naprawczych i sposobie zapewnienia odbiorcom dostaw wody przydatnej do spożycia.

W decyzji tej PPIS nie zawarł nakazu unieruchomienia wodociągu, wymaganego na podstawie § 17 ust. 4 ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

(dowód: akta kontroli str. 105-107)

W przypadku znacznego przekroczenia w dniu 7 lutego 2016 r. parametrów dopuszczalnych w ujęciu SUW Olkusz PPIS informacje o przekroczeniach przekazał 8 lutego 2016 r. uczestniczącym w naradzie: wicestarosie, przedstawicielom 2 miast i 2 gmin, Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz właścicielowi ujęcia. Równocześnie PPIS poinformowała o wydaniu:

- decyzji w sprawie stwierdzenia braku przydatności wody do spożycia w wodociągu publicznym SUW Olkusz, której kolejne egzemplarze zostały następnie przesłane do wiadomości burmistrzom Olkusza i Bukowna oraz wójtom gmin Klucze i Bolesław;
- komunikatu o braku przydatności do spożycia wody w 14 miejscowościach Miasta i Gminy Olkusz, w 16 miejscowościach Gminy Klucze, w mieście Bukowno i w 12 miejscowościach Gminy Bolesław.

Ponadto pracownicy PSSE treść komunikatu przekazali telefonicznie:

- czterem szkołom z terenu zaopatrywanego w zanieczyszczoną wodę, pozostałe szkoły – wg adnotacji służbowej pracownika PSSE - nie poinformowane z powodu nieobecności po godz. 15⁰⁰ osób w placówkach i blokady sieci telefonicznej,

⁸ tj. decyzje PPIS stwierdzające: przydatność wody do spożycia na warunkach przyznanego odstępowstwa, warunkową przydatność wody do spożycia lub brak przydatności wody do spożycia.

- pielęgniarki Oddziału Neonatologicznego Szpitala w Olkuszu oraz pielęgniarki epidemiologicznej, którym przekazano także polecenie uruchomienia procedur związanych z zaopatrzeniem obiektu w wodę zdatną do spożycia,
- pięciu zakładom opiekuńczo-lecznicznym,
- 10 podmiotom leczniczym w miejscowościach zaopatrywanych z wodociągu SUW Olkusz w formie wniosku o wzmożony nadzór i monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób przewodu pokarmowego.

(dowód: akta kontroli str. 97-100)

PPIS w wyjaśnieniu przyczyn objęcia akcją informacyjną o zanieczyszczeniu wody w dniu 7 lutego 2016 r. jedynie części szkół, stwierdziła m.in., że skuteczne informowanie mieszkańców było zadaniem burmistrza, a podjęta akcja informacyjna była jedynie uzupełniająca, skierowana do osób z grup potencjalnie najbardziej narażonych na negatywne skutki zdrowotne.

(dowód: akta kontroli str. 179, 183-185)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W decyzji PPIS z 8 lutego 2016 r. w sprawie stwierdzenia braku przydatności wody do spożycia w wodociągu publicznym SUW Olkusz PPIS nakazał m. in. podjęcie działań naprawczych, natomiast nie nakazał unieruchomienia wodociągu, podczas gdy zgodnie § 17 ust. 4 ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi inspektor sanitarny ma obowiązek zarówno nakazać unieruchomienie wodociągu, jak i podjęcie działań naprawczych.

(dowód: akta kontroli str. 105-107)

PPIS wyjaśniła, że nieużycie w tej decyzji wyrażenia unieruchomienie wodociągu nie oznacza, że takie unieruchomienie nie nastąpiło. Urządzenie wodociągowe jest w ocenie PPIS urządzeniem czynnym wówczas, kiedy mogą z niego korzystać odbiorcy i dlatego nakaz powiadomienia odbiorców o braku przydatności wody do spożycia uznana za równorzędny z unieruchomieniem wodociągu. Ustawodawca nie precyzuje znaczenia unieruchomienia wodociągu, a w sytuacji zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody podawanej do sieci w dniu 8 lutego 2016 r. dosłowne unieruchomienie wodociągu, czyli odcięcie dopływu wody, byłoby błędem i skutkowało by kolonizacją bakterii w sieci.

(dowód: akta kontroli str. 179, 182-183)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 6 Kodeksu postępowania administracyjnego, PPIS działając jako organ administracji publicznej powinien działać na podstawie przepisów prawa, a w przypadku stwierdzenia braku przydatności wody do spożycia obowiązkiem PPIS, określonym § 17 ust. 4 przytoczonego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r., było nakazanie unieruchomienia wodociągu.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Informowanie organów gmin i konsumentów o jakości wody przeznaczonej do spożycia

Opis stanu
faktycznego

1. PPIS nie przesłał żadnej z sześciu gmin powiatu olkuskiego oddzielnych ocen okresowych jakości wody w latach 2013-2015. Informacje, których zawarcie w ocenie okresowej` wymagane było na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody do spożycia przez ludzi, PPIS zawarł jednak w ocenach obszarowych, przesłanych w latach 2013-2015 wszystkim sześciu gminom powiatu olkuskiego. W szczególności oceny obszarowe zawierały informacje wymagane na podstawie § 16 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r., tj. o spełnianiu na terenie tych gmin wymagań jakości wody. W związku z tym nie było wskazane ujęcie w tych ocenach informacji o konieczności podjęcia przez wójtów i burmistrzów powiatu działań naprawczych.

(dowód: akta kontroli str. 195-228)

Przesłanie w latach 2013-2015 ww. ocen jakości wody jeden raz w roku spełniało wymagania co do częstotliwości przesyłania ocen okresowych, określonych w § 16 ust. 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r., dla pięciu gmin powiatu. Nie spełniało natomiast wymaganej częstotliwości jej wysyłania dla gmin zasilanych z SUW w Olkuszu, która odpowiednio do § 16 ust. 4 pkt 2 § 4 pkt 1 lit b i załącznika nr 6 do ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia, powinna być sporządzana co najmniej raz na sześć miesięcy - stosownie do częstotliwości wymaganej na podstawie liczby wymaganych badań, zależnej od wielkości produkcji wody przez ten wodociąg.

Obszarowe oceny jakości wody w latach 2013-2014 zawierały informacje o spełnianiu na terenie tych gmin wymagań jakości wody, tj. wymagane dla ocen okresowych na podstawie § 16 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. Zawarcie w nich w związku z tym informacji o konieczności podjęcia przez wójtów i burmistrzów powiatu działań naprawczych, wymaganej na podstawie § 16 ust. 3 ww. rozporządzenia było bezprzedmiotowe.

W ocenach podane zostały także informacje o przypadkach przekroczeń norm czystości wody, które ocenione zostały przez PPIS jako incydentalne. Działania naprawcze podjęte przez producentów wody (płukanie i dezynfekcja) ocenione zostały jako „podejmowane natychmiastowo”. W ocenach podano także informacje o pozytywnych wynikach powtórnych badań próbek wody.

(dowód: akta kontroli str. 195-228)

W I kwartale 2016 r. sporządzone zostały przez PPIS dwie okresowe oceny jakości wody, w tym ocena:

- z 11 stycznia 2016 r. sporządzona po przeprowadzeniu przez właściciela wodociągu lokalnego Stacji PKP Jaroszewiec postępowania naprawczego,
- z 19 lutego 2016 r. sporządzona po stwierdzonym decyzją PPIS z 8 lutego 2016 r. braku przydatności do spożycia wody z wodociągu publicznego SUW Olkusz, która została wygaszona decyzją z 09 lutego 2016 r. w związku ze skutecznym doprowadzeniem jakości wody do zgodności z wymaganą jakością wskutek jej dezynfekcji przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu.

Zawierały one informacje o spełnianiu wymagań jakości wody i nie zawierały w związku z tym informacji o konieczności podejmowania dalszych działań.

Okresowe oceny jakości wody sporządzone w 2016 r. zostały dostarczone burmistrzom dwóch miast i wójtom dwóch gmin z obszaru zaopatrywanego z wodociągu SUW Olkusz, a informację dotyczącą oceny jakości wody na Stacji PKP w Jaroszewcu dostarczono do PKP S.A. w Warszawie.

(dowód: akta kontroli str. 219-228)

2. Każdej z sześciu gmin powiatu olkuskiego PPIS przysyłał w latach 2013-2015 oceny obszarowe, których sporządzenie wymagane było na podstawie § 17 ust. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia. Zawierały one stwierdzenia o przydatności wody do spożycia przez ludzi. Do ocen obszarowych zostały dołączone oceny poszczególnych obszarów zaopatrzenia, funkcjonujących na terenie poszczególnych gmin i miasta Olkusz.

(dowód: akta kontroli str. 195-203)

Oceny obszarowe jakości wody na terenie powiatu zostały zawarte w ocenach stanu sanitarnego powiatu za lata 2013-2015. Zawierały one informacje o zakresie nadzoru sprawowanego przez PPIS nad zaopatrzeniem w wodę do spożycia przez ludzi na terenie powiatu oraz część informacji wymaganych na podstawie § 17 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia, tj.: dane o producentach wody, o jakości wody przekroczeniach wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody, o prowadzonych postępowaniach administracyjnych i o działaniach naprawczych prowadzonych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne. Brak w nich było danych o wielkości produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów i liczbie ludności zaopatrywanej w wodę, tj. wymaganych na podstawie ww. § 17 ust. 2 pkt 2 lit. a oraz b cyt. poprzednio rozporządzenia. Oceny obszarowe wydawane były z częstotliwością wymaganą, tj. co roku, w tym w latach 2013 i 2014 w czerwcu i lipcu, a w 2015 r. w lipcu.

(dowód: akta kontroli str. 247-266)

3. Obszarowe oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi były w latach 2013-2016 (do końca I kwartału) zamieszczane na stronie internetowej PSSE w Olkusz <http://psseolkusz.wsse.krakow.pl> w zakładce komunikaty. Od lutego 2016 r. na stronie PSSE utworzono dodatkowo zakładkę „Wyniki badań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi”. W zakładce „komunikaty” opublikowane zostały również wszystkie komunikaty i informacje o jakości wody do spożycia, w tym wydane w związku z zanieczyszczeniem wody w wodociągu publicznym SUW Olkusz w lutym 2016 r.

W latach 2013-2016 (do końca marca) w rejestrach PSSE odnotowano jedynie wpływ czterech, złożonych pocztą elektroniczną, wniosków o udzielenie informacji o jakości wody z wodociągu SUW Olkusz. Na wszystkie te wnioski udzielone zostały odpowiedzi w terminach nieprzekraczających siedmiu dni.

(dowód: akta kontroli str. 195)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1 PPIS nie sporządził w latach 2013-2015 ocen okresowych wody dla gmin zasilanych z SUW w Olkusz z częstotliwością dwa razy w roku, wymaganych na podstawie § 16 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 r. Wprawdzie dokonywane oceny obszarowe dla gmin zawierały również dane wskazane w tym przepisie, to jednak dokonywano ich z częstotliwością jeden raz w roku, natomiast stosownie do § 16 ust. 4 pkt 2 w związku z § 4 pkt 1 lit b przytoczonego rozporządzenia Ministra Zdrowia powinny być sporządzane z częstotliwością co najmniej jeden raz na sześć miesięcy.
- 2 W ocenach obszarowych jakości wody, zawartych w ocenie stanu sanitarnego Powiatu Olkuskiego, nie ujmowano danych o wielkości produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów i liczbie ludności zaopatrywanej w wodę, tj. danych wymaganych na podstawie ww. § 17 ust. 2 pkt 2 lit. a oraz b cyt. poprzednio rozporządzenia Ministra Zdrowia.

Kierownik Sekcji Nadzoru Higieny Komunalnej w wyjaśnieniu przyczyn nieprzesłania żadnej z sześciu gmin powiatu olkuskiego wymaganych ocen okresowych stwierdziła m.in., że przesłane gminom oceny obszarowe zawierały wszystkie informacje wymagane do zamieszczenia w ocenie okresowej.

(dowód: akta kontroli str. 246)

PPIS w wyjaśnieniu stwierdziła, że zgodnie z § 16 ust. 3 cytowanego poprzednio rozporządzenia Ministra Zdrowia oceny jakości wody, wydawane przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego służą do przekazania właściwemu wójtowi informacji koniecznych do podjęcia działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości. Wyniki uzyskiwanych w okresie lat 2013-2015 badań wody z wodociągu SUW Olkusz, wykonywanych zarówno w ramach nadzoru sanitarnego, jak również w ramach kontroli wewnętrznej, były niemal w 100% prawidłowe, a jakość dostarczanej wody była właściwa. W sporadycznych przypadkach wystąpienia przekroczeń norm mętności, żelaza lub obecności pojedynczych kolonii bakterii podejmowane były natychmiastowe, skuteczne działania naprawcze przez producenta wody. Nie było w związku z tym wymagane podejmowanie przez burmistrza i wójtów zaopatrywanych z przedmiotowego wodociągu działań w celu zaopatrzenia konsumentów w wodę o właściwej jakości i w związku z tym nie wydawano ocen częściej niż jeden raz w roku.

(dowód: akta kontroli str. 85 i 89)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na fakt, iż wskazane w wyjaśnieniu PPIS niewystępowanie konieczności podejmowania przez właściwych wójtów działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości nie stanowiło podstawy do niewypełniania obowiązków informacyjnych, nałożonych na PPIS przez rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. Zauważyć należy, iż w powiecie olkuskim występuje konieczność podejmowania przez wójtów i burmistrzów działań zaradczych w zakresie zapewnienia właściwej gospodarki ściekowej, która obecnie stwarza istotne zagrożenie zanieczyszczenia ujęć.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że wprowadzie informowano na bieżąco o stanie jakości wody przeznaczonej do spożycia, jednak dla gmin nie sporządzano informacji okresowych z wymaganą częstotliwością, a informacje obszarowe o jakości wody dla powiatu olkuskiego nie zawierały części wymaganych danych.

IV. Uwagi i wnioski

Istotne zanieczyszczenie bakteriami wody w sieci wodociągowej Olkusza, jakie stwierdzono w próbkach pobranych 7 lutego 2016 r., uwarunkowania hydrogeologiczne w obszarach funkcjonujących na terenie powiatu olkuskiego ujęć wody i równoczesny brak ustanowionych stref ochrony zasobów wody pitnej uzasadnia zwrócenie uwagi na zagrożenia skażenia wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi. Niski stopień skanalizowania gospodarstw domowych przy równoczesnym niedostarczeniu znacznej części ścieków komunalnych z szamb bezodpływowych do oczyszczalni ścieków stwarza realne zagrożenie zanieczyszczenia naturalnego środowiska, a w tym wód podziemnych – jako zasobów wody pitnej. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na konieczność przeanalizowania wpływu aktualnego stanu gospodarki ściekowej w celu rekomendowania władzom gmin podjęcia działań zapewniających zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości oraz ujmowanie tych zagadnień zarówno w ocenach okresowych, jak i w ocenach obszarowych.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹, wnosi o:

- 1) opracowywanie z wymaganą częstotliwością informacji okresowych o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla gmin zasilanych z SUW w Olkuszu oraz sporządzanie w pełnym zakresie informacji obszarowej jakości wody w powiecie olkuskim,
- 2) uzgadnianie tylko tych harmonogramów poboru próbek wody do badań, które uwzględniają wykonywanie badań wody w miejscach określonych w § 9 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 13 listopada 2015 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych i wykorzystania uwag, oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 15 czerwca 2016 r.

Kontroler

Andrzej Trybowski
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Jan Kosiniak
Wicedyrektor

⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677